

Sygn. akt I ACa 1061/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 listopada 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Struzik
Sędziowie:	SSA Józef Wąsik (spr.) SSA Sławomir Jamróg
Protokolant:	sekr.sądowy Katarzyna Rogowska

po rozpoznaniu w dniu 7 listopada 2014 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa B. P. (1)

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w M.

o stwierdzenie nieważności uchwały

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 24 marca 2014 r. sygn. akt I C 1483/12

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że nadaje mu treść:

I. oddala powództwo;

II. zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 197 zł (sto dziewięćdziesiąt siedem złotych) tytułem kosztów procesu.

2. zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 335 zł (trzysta trzydzieści pięć złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 1061/14

UZASADNIENIE

W ostatecznie sprecyzowanym żądaniu pozwu skierowanym przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w M. powód B. P. (1) domagał się stwierdzenia nieważności uchwały nr (...)Walnego Zgromadzenia tej spółdzielni podjętej w dniu 23 czerwca 2012 r., odwołującej go z funkcji prezesa zarządu tej spółdzielni.

W uzasadnieniu wskazał, że podstawą jego roszczenia jest art. 189 k.p.c. oraz art. 8³ ust. 7 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych. Powód podał, że 14 dni przed walnym zgromadzeniem członków spółdzielni, wyznaczonym na dzień 23 czerwca 2012r., członkowie spółdzielni zostali pisemnie powiadomieni o terminie, miejscu i porządku obrad walnego zgromadzenia. Porządek ten nie zawierał punktu odnoszącego się do głosownia nad uchwałą dotyczącą odwołania prezesa zarządu spółdzielni z pełnionej funkcji. W toku walnego zgromadzenia członkowie spółdzielni podjęli uchwałę o nieudzieleniu absolutorium prezesowi spółdzielni i członkom zarządu. Następnie został zgłoszony wniosek o poszerzenie porządku obrad poprzez wprowadzenie pod głosowanie uchwały w przedmiocie m. in. odwołania prezesa zarządu. Głosowanie odbyło się jawnie, a B. P. (1) został odwołany z pełnienia swojej funkcji. Powód podkreślił, że podjęcie uchwały miało na celu jego pokrzywdzenie. Z powodem rozwiązano stosunek pracy naruszając tym samym jego interes prawny o charakterze ekonomicznym i socjalnym. Ważność czynności prawnej wypowiedzenia powodowi umowy o pracę jest zależna od ważności zaskarżonej uchwały, a prawomocny wyrok stwierdzający jej nieważność pozwoli powodowi na domaganie się przywrócenia do pracy.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w M. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na jej rzecz od powoda kosztów postępowania, wskazując, że zgodnie z treścią statutu oraz art. 49 § 4 ustawy prawo spółdzielcze odwołanie członka zarządu, któremu walne zgromadzenie nie udzieliło absolutorium nie wymaga umieszczenia tego punktu w porządku obrad walnego zgromadzenia.

Wyrokiem z dnia 24 marca 2014 r. sygn. akt I C 1483/12 Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział I Cywilny ustalił, że uchwała Walnego Zgromadzenia członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w M. nr (...) o odwołaniu B. P. (1) z funkcji prezesa zarządu Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w M. podjęta w dniu 23 czerwca 2012 r. jest nieważna. Sąd zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 397 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Według ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego dnia 23 czerwca 2012 r. odbyło się walne zgromadzenie członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w M.. Członkowie walnego zgromadzenia 21 dni przed jego terminem zostali poinformowali o czasie, miejscu i porządku obrad. W porządku obrad znajdował się punkt dotyczący udzielenia absolutorium dla członków zarządu za rok 2011, jednak brak było punktu dotyczącego głosowania nad uchwałą o odwołaniu prezesa i członków zarządu wobec ewentualnego nieudzielenia absolutorium, nie zgłaszano również żadnych wniosków w tym zakresie przed rozpoczęciem walnego zgromadzenia. Część członków spółdzielni od dłuższego czasu nie było zadowolonych z pracy zarządu, w tym powoda, dlatego dążyli do nieudzielenia mu absolutorium i odwołania ze stanowiska.

Głosowanie w sprawie udzieleniem zarządowi absolutorium odbyło się w formie tajnej. Uchwałą nr (...)walne zgromadzenie członków wspólnoty nie udzieliło powodowi absolutorium za rok 2011r. Również pozostałym członkom zarządu nie udzielono absolutorium. Po głosowaniu w sprawie absolutorium jeden z członków spółdzielni, A. N. złożył wniosek o poszerzenie porządku obrad walnego zgromadzenia poprzez wprowadzenie dodatkowych punktów w przedmiocie odwołania prezesa zarządu oraz członków zarządu powołując się na zapis § 33 ust. 1 statutu spółdzielni. Wniosek został uwzględniony w głosowaniu jawnym. Następnie o godzinie 16:00 przewodniczący walnego zgromadzenia J. T. poinformował zebranych, że spółdzielnia dysponuje salą do godziny 17:00 oraz zasugerował przerwanie obrad. Członkowie spółdzielni zaczęli wnioskować, aby głosowanie w przedmiocie odwołania poszczególnych członków zarządu odbyło się jawnie. J. T. poinformował, że nie ma konieczności głosowania w sposób tajny. Mocą uchwały nr (...) na podstawie art. 49 § 4 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo Spółdzielcze oraz § 33 ust. 1 Statutu członkowie walnego zgromadzenia odwołali z funkcji prezesa zarządu B. P. (1). Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.

Paragraf 33 ust. 1 Statutu spółdzielni stanowi, że walne zgromadzenie może podejmować uchwały jedynie w sprawach objętych porządkiem obrad podanym do wiadomości członków w sposób określony w § 32 statutu. Nie dotyczy to jednakże podjęcia uchwały o odwołania członka zarządu w związku z nieudzieleniem mu absolutorium. Zgodnie z § 34G ust. 2 statutu członek zarządu, któremu walne zgromadzenie nie udzieliło absolutorium może być odwołany w głosowaniu tajnym, w tym wypadku nie stosuje się § 33 ust. 1 Statutu.

Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny sprawy w oparciu o dokumenty prywatne w postaci odpisów uchwał, protokołu walnego zgromadzenia i statutu spółdzielni, które stanowiły dowód na okoliczność złożenia oświadczeń woli w nich zawartych. Sąd oprął się również na nagraniach dźwiękowych z przebiegu zgromadzenia, utrwalonym na płycie CD oraz logicznych, wyważonych i spójnych zeznaniach świadków J. T., B. P. (2), B. S., K. W. i A. K. oraz powoda B. P. (1).

Sąd Okręgowy wydał rozstrzygnięcie w oparciu o art. 42 § 2, 3 i 4 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2013 r., poz. 1443 ze zm.) oraz art. 8³ ust. 7 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1222 ze zm.). W ocenie Sądu Okręgowego rozszerzenie porządku obrad i poddanie pod głosowanie w dniu 23 czerwca 2012 r. nowej uchwały, dotyczącej odwołania powoda z pełnienia funkcji prezesa zarządu, o której członkowie zgromadzenia nie zostali wcześniej powiadomieni, stanowiło naruszenie bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa, a to art. 8³ ust. 7 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych. Paragraf 33 ust. 1 statutu spółdzielni, który modyfikował uregulowania ustawowe, jako sprzeczny z bezwzględnie obowiązującymi przepisami, nie mógł wyłączyć ich zastosowania. Sąd Okręgowy stwierdził, że walne zgromadzenie nie mogło podjąć uchwały w przedmiocie odwołania prezesa zarządu na skutek wniosku zgłoszonego w toku obrad. W ocenie Sądu nie zostały zachowane przewidziane w ustawie oraz powtórzone w statucie spółdzielni zasady zgłaszania projektów uchwał oraz żądań zamieszczenia oznaczonych spraw w porządku obrad walnego zgromadzenia. Sąd Okręgowy powołał się na poglądy ukształtowane w judykaturze, wskazując na wyroki wydane przez: Sąd Apelacyjny w Łodzi z 22.10.2013r sprawie o sygnaturze I ACa 523/13 (Lex nr 1223212) oraz Sąd Apelacyjny w Krakowie z dnia 14.09.2012r w sprawie I ACa 784/12 (Lex nr 1223212).

Zdaniem Sądu Okręgowego powód B. P. (1) posiadał interes prawny we wniesieniu powództwa, gdyż wskutek podjęcia uchwały odwołującej go z pełnienia funkcji prezesa został naruszony jego interes ekonomiczny i socjalny, a tylko w przypadku stwierdzenia nieważności uchwały będzie mógł się ubiegać o przywrócenie do pracy. O kosztach Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 2 i 3 k.p.c., obciążając nimi w całości stronę pozwaną, która przegrała proces.

Wyżej opisany wyrok został w całości zaskarżony przez stronę pozwaną. Skarżąca zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego:

- art. 49 § 4 ustawy Prawo spółdzielcze przez jego niezastosowanie, co skutkowało uznaniem uchwały o odwołaniu prezesa zarządu strony pozwanej za sprzeczną z art. 8³ ust. 7 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, a w konsekwencji doprowadziło do uznania jej za nieważną na podstawie art. 42 § 2 ustawy prawo spółdzielcze;
- art. 8³ ust. 7 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych poprzez jego niewłaściwe zastosowanie;
- art. 42 § 2 ustawy prawo spółdzielcze poprzez jego błędne zastosowanie;
- art. 42 § 3 ustawy prawo spółdzielcze poprzez jego niezastosowanie.

Strona pozwana wniosła o zmianę wyroku i oddalenie powództwa w całości ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje. W uzasadnieniu strona pozwana wskazała, że art. 49 § 4 ustawy prawo spółdzielcze wprowadza wyjątek odnoszący się do tego w jakiej sytuacji walne zgromadzenie może podjąć uchwałę, chociaż wcześniej nie była ona przewidziana w porządku dziennym, tj. gdy członkom zarządu nie udzielono absolutorium. Skarżąca wskazała, że uchybienie polegające na podjęciu uchwały w trybie jawnym, zamiast tajnym nie skutkuje nieważnością uchwały, a ewentualnie może być podstawą do uchylenia uchwały, o co powód w ostatecznie sprecyzowanym pozwie nie wnosił.

Na rozprawie apelacyjnej w dniu 7 listopada 2014 r. powód wniosł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Okręgowy oraz przeprowadzoną przez ten Sąd ocenę dowodów.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie w całości.

Tryb zaskarżania uchwał walnego zgromadzenia członków spółdzielni reguluje art. 42 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2013 r., poz. 1443 ze zm.). Zgodnie z paragrafem 2 i 3 tego przepisu uchwała sprzeczna z ustawą jest nieważna. Uchwała sprzeczna z postanowieniami statutu bądź dobrymi obyczajami lub godząca w interesy spółdzielni albo mająca na celu pokrzywdzenie jej członka może być zaskarżona do sądu.

W niniejszej sprawie powód domagał się stwierdzenia nieważności uchwały odwołującej go z pełnienia funkcji prezesa zarządu Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w M.. Uchwała ta została podjęta na walnym zgromadzeniu członków spółdzielni w dniu 23 czerwca 2012 r. Wniosek o głosowanie nad przedmiotową uchwałą został zgłoszony w trakcie obrad zgromadzenia, po powzięciu uchwały o nieudzieleniu prezesowi zarządu absolutorium i nie był on wcześniej wprowadzony do porządku obrad.

Zgodnie z art. 1 ust. 7 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych w zakresie nieuregulowanym w ustawie do spółdzielni mieszkaniowych stosuje się przepisy ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848, z późn. zm.). Rozstrzygnięcie niniejszej sprawy zależy od ustalenia, czy przepis art. 49 § 4 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych ma zastosowanie w niniejszej sprawie i czy daje tym samym walnemu zgromadzeniu członków spółdzielni mieszkaniowej uprawnienie do odwołania członka zarządu, któremu nie udzielono absolutorium bez uprzedniego wprowadzenia tego punktu do porządku obrad zgromadzenia. Zgodnie z art. 41 § 1 tej ustawy walne zgromadzenie może podejmować uchwały jedynie w sprawach objętych porządkiem obrad podanych do wiadomości członków w terminach i w sposób określonych w statucie. Jak stanowi art. 49 § 4 ustawy walne zgromadzenie może odwołać tych członków zarządu, którym nie udzieliło absolutorium (art. 38 § 1 pkt 2), niezależnie od tego, który organ stosownie do postanowień statutu wybiera członków zarządu. W tym wypadku nie stosuje się przepisu art. 41 § 1.

Ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1222 ze zm.) samodzielnie reguluje tryb zgłaszania projektów uchwał oraz żądań w przedmiocie umieszczenia oznaczonych spraw w porządku obrad walnego zgromadzenia. Nadto art. 8³ ust. 7 ustawy stanowi, że walne zgromadzenie może podejmować uchwały jedynie w sprawach objętych porządkiem obrad podanym do wiadomości członków w terminach i w sposób określony w ustawie.

Treść art. 8³ ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych wskazuje, że celem ustawodawcy było rozszerzenie uprawnień członków spółdzielni mieszkaniowych w stosunku do zarządu a nie ich ograniczenie. Brak jakichkolwiek racji prawnych i społecznych, aby członkowie zarządu w spółdzielni mieszkaniowej cieszyli się większymi przywilejami niż w pozostałych rodzajach spółdzielni. Dlatego dla wyeliminowania stosowania art. 49 § 4 Prawa spółdzielczego w spółdzielniach mieszkaniowych konieczny był wyraźny przepis.

W niniejszej sprawie członkowie walnego zgromadzenia nie udzielili powodowi, jako prezesowi zarządu absolutorium. Nie oznacza to automatycznie odwołania prezesa zarządu z pełnionej przez niego funkcji. Jednak utrata zaufania wyrażona poprzez odmowę udzielenia absolutorium sprawiła, że członkowie spółdzielni chcieli odwołać powoda z pełnionej funkcji, co mogło nastąpić jedynie poprzez powzięcie dodatkowej uchwały w tym przedmiocie. W literaturze został wyrażony pogląd, że podjęcie takiej uchwały jest możliwe, chociażby sprawa odwołania nie była objęta porządkiem obrad (komentarz do ustawy Prawo spółdzielcze – Adam Stefaniak w Lex). Przyjmuje się, że art. 49 ust 4 prawa spółdzielczego stosuje się tylko w sytuacji odwołania tych członków zarządu, którym walne zgromadzenie nie udzieliło absolutorium.

Art. 1 ust. 7 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych w kwestach nieuregulowanych w tej ustawie odsyła do przepisów prawa spółdzielczego. Przepisy ustawy prawo spółdzielcze znajdują więc zastosowanie między innymi w odniesieniu do określenia rodzaju organów spółdzielni i sposobu ich działania. Ustawa o spółdzielniach mieszkaniowych tylko częściowo i w ograniczonym zakresie reguluje w art. 8³ ust. 7 procedurę zwoływania i przeprowadzania walnego

zgromadzenia. Przepis ten stanowi *lex specialis* w stosunku do regulacji ogólnej ustawy prawo spółdzielcze. Ta szczerkowa regulacja sprawia, że w zakresie nieunormowanym przepisami ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych należy sięgnąć do przepisów ustawy prawo spółdzielcze. Prawo spółdzielcze w art. 41 ust. 1 zwiiera regulacje analogiczną do tej zawartej w art. 8³ ust. 7 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Zgodnie natomiast z dalszymi przepisami, w myśl art. 49 § 4 walne zgromadzenie może odwołać tych członków zarządu, którym nie udzieliło absolutorium, niezależnie od tego, który organ stosownie do postanowień statutu wybiera członków zarządu oraz niezależnie od tego czy sprawa ta była wcześniej objęta porządkiem obrad.

Wykładania celowościowa i funkcjonalna przemawia za odpowiednim stosowaniem art. 49 § 4 tej ustawy w stosunku do walnego zgromadzenia członków wspólnoty mieszkaniowej. Po pierwsze należy zauważyć, że celem wprowadzenia przepisów ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych (a w szczególności art. 8¹⁻³ ustawy) było wzmocnienie praw członków spółdzielni mieszkaniowych. Należy wskazać, że podjęcie uchwały o nieudzieleniu absolutorium członkom zarządu świadczy o utracie zaufania do tych osób i z reguły prowadzi do podjęcia działań przez członków spółdzielni do odwołania członków zarządu z pełnionych funkcji. Celowe jest, aby w takim wypadku umożliwić walnemu zgromadzeniu natychmiastowe podjęcie takiej uchwały w toku trwającego już zgromadzenia. Taką możliwość wprowadza art. 49 § 4 ustawy o prawie spółdzielczym, który ma odpowiednie zastosowanie na gruncie niniejszej sprawy. Nadto należy zauważyć że za stosowaniem tego przepisu przemawia nie tylko regulacja z art. 1 ust. 7 ustawy o wspólnotach mieszkaniowych, wykładnia celowościowa, ale również wykładnia systemowa. Ustawa o spółdzielniach mieszkaniowych tylko szczerkowo reguluje kwestie związane ze zwoływaniem i przebiegiem walnego zgromadzenia członków wspólnoty, co oznacza, że ustawodawca świadomie odsyła do stosowania w tym zakresie oraz w zakresie dotyczącym działania zarządu do ustawy o prawie spółdzielczym, nie wyłączając odpowiedniego stosowania przepisu dotyczącego możliwości podjęcia uchwały o odwołaniu prezesa zarządu w przypadku nieudzielenia mu absolutorium, bez konieczności zgłoszenia tego punktu do porządku obrad przed terminem walnego zgromadzenia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zgodne z art. 1 ust. 7 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych w zw. z art. 49 § 4 ustawy o prawie spółdzielczym członkowie spółdzielni zebrani na walnym zgromadzeniu w dniu 23 czerwca 2012 r., po powzięciu uchwały o nieudzieleniu absolutorium prezesowi zarządu B. P. (1) mogli, nawet bez uprzedniego do terminu zgromadzenia zgłoszenia do porządku obrad i wiadomości członków zgromadzenia odpowiedniego punktu, poddać pod głosowanie uchwałę dotyczącą odwołania powoda z funkcji prezesa zarządu w związku z nieudzieleniem mu absolutorium.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy powołał się na poglądy judykatury odnoszące się do stosowania art. 8³ ust. 7 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, przytaczając sygnatury dwóch wyroków, w tym między innymi Sądu Apelacyjnego w Krakowie. Należy jednak zauważyć, że orzeczenia te zapadły na gruncie odmiennego od niniejszej sprawy stanu faktycznego, a mianowicie dotyczyły zaskarżenia uchwał o odwołaniu członków rady nadzorczej bez powiązania z kwestią braku absolutorium oraz uchwały na mocy, której przedłużono kadencję wszystkich organów spółdzielni oraz innych kwestii, zatem nie należy odnosić ich do realiów niniejszej sprawy. Nadto należy podkreślić, że orzecznictwo sądowe nie stanowi źródła prawa i nie jest wiążące dla Sądu orzekającego.

W ocenie Sądu podjęcie uchwały w trybie jawnym, a nie tajnym mogłoby być podstawą do wzruszenia uchwały jedynie w trybie jej uchylenia, czego ostatecznie powód nie dochodził w niniejszym postępowaniu. Niezależnie od tego należy podkreślić, że uchybienie to mogłoby wyrzucić skutek jedynie w razie stwierdzenia, że miało ono wpływ na treść uchwały, a taka sytuacja w niniejszej sprawie nie zachodziła.

Sąd działając z urzędu nie znalazł podstaw, które mogłyby prowadzić do stwierdzenia nieważności postępowania.

W związku z powyższym Sąd na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił powództwo oraz zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 197 zł tytułem kosztów procesu, na którą składa się wynagrodzenie pełnomocnika procesowego oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 99 k.c. i § 10 ust.1 pkt 1 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 2013.490 j.t.). Sąd zasądził na rzecz strony pozwanej od przegrywającego sprawę powoda kwotę 335 zł, na którą składa się opłata od apelacji w kwocie 200 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w kwocie 135 zł.